

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาในรอบที่สองของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ที่มีสถานภาพต่างกัน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน
3. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาในรอบที่สองของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ในขนาดโรงเรียนต่างกัน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน
4. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก
2. ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองของโรงเรียน แตกต่างกันทั้งรายด้านและรวมทุกด้าน
3. ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองของโรงเรียน แตกต่างกัน ทั้งรายด้านและรวมทุกด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปีการศึกษา 2549 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 300 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,420 คน รวมทั้งสิ้น 2,720 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำนวน 338 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 38 คน และครูผู้สอน จำนวน 300 คน ที่กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เกรจซี และมอร์แกน และสุ่มด้วยวิธีแบบแบ่งชั้น

3. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย มี 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษา รอบที่สองของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเคิร์ท จำนวน 63 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.46-0.71 และค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สอง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยกระทำ ดังนี้

4.1 ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ขอนหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อชี้แจง รายละเอียดของการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4.3 นำแบบสอบถามถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 ฉบับ โดยผู้วิจัยเอง เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล และนัดหมายขอรับคืนจากฝ่ายวิชาการแต่ละโรงเรียน หลังแจกแบบสอบถาม 2 สัปดาห์

4.4 เก็บรวบรวมแบบสอบถามแต่ละโรงเรียน และตรวจสอบความสมบูรณ์ ในการตอบ พบว่า ได้แบบสอบถามตอบคืนไม่ครบ 17 ฉบับ จาก 5 โรงเรียน ผู้วิจัยได้ขอ ความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามฉบับใหม่ พร้อมทั้งนัดหมายขอรับคืน ในสัปดาห์ต่อไป จึงได้รับแบบสอบถามครบ ทั้ง 338 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มีขั้นตอนดังนี้

1. ระดับความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 รายด้าน โดยรวม และเป็นรายข้อ ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติเปรียบเทียบความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สอง

2.1 เปรียบเทียบความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สอง ของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีสถานภาพ เป็นรายด้าน และโดยรวม ด้วย การทดสอบค่า t-test

2.2 เปรียบเทียบความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในขนาดโรงเรียนต่างกัน เป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ F-test เมื่อพบความแตกต่างทางสถิติ ทำการทดสอบผลต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เซฟเฟ่

3. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สอง โดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ เรียงตามความถี่และใช้ร้อยละประกอบ

สรุปผลการวิจัย

1. ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก รายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านครู ด้านผู้เรียน ด้านผู้บริหาร และด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม เมื่อจำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน พบว่า

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สอง โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม ด้านครู และด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านครู มีความพร้อมอยู่ในระดับมากที่สุด

ครูผู้สอน มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สอง โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก รายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านครู ด้านผู้เรียน ด้านผู้บริหาร และด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม

1.2 โรงเรียนขนาดเล็ก มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านผู้เรียน ด้านครู ด้านผู้บริหาร และด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม

โรงเรียนขนาดกลาง มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สอง โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านผู้เรียน และด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านครู มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก รายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านครู ด้านผู้บริหาร ด้านผู้เรียน และด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า

2.1 ข้าราชการครูที่มีสถานภาพต่างกัน มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้อำนวยการโรงเรียน มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองมากกว่าครูผู้สอน

2.2 โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะที่สำคัญ พบว่า

ข้าราชการครูที่มีสถานภาพต่างกัน ได้เสนอปัญหาและข้อเสนอแนะที่สำคัญที่สุดตามความคิดเห็นในแบบสอบถาม ดังนี้

ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม ปัญหาคือ การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง และขาดการนิเทศติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด ข้อเสนอแนะ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการระดับ โรงเรียนและเขตพื้นที่ เพื่อประเมินและติดตามงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

ด้านผู้บริหาร ปัญหาคือ ขาดการส่งเสริมผลิตสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ ข้อเสนอแนะ ควรจัดฝึกอบรมเพื่อให้ครูสร้างสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและทันสมัย

ด้านครู ปัญหาคือ ครูมีภาระการสอนเฉลี่ยมากกว่า 25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ข้อเสนอแนะ ควรจัดจ้างครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลน และลดภาระครูโดยนำสื่อทันสมัยมาใช้ และใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

ด้านผู้เรียน ปัญหาคือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับนักเรียนฝึกฝนแต่ละรายวิชา ข้อเสนอแนะ ควรมีการขอรับบริจาคจากชุมชนและจัดผ้าป่าเพื่อระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และภาคเอกชนอื่นในแต่ละปีการศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษา รอบที่สองของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ครั้งนี้ มีประเด็น สำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองโดยรวมและรายด้านคือ ด้านกระบวนการ เตรียมความพร้อม ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสอดคล้อง กับ สุพรรณี พรหมวงษ์ (2542 : 150-153) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สกลนคร พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ ทับจันทร์ (2543 : 115-121) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านการเรียนการสอน และ ด้านคุณภาพนักเรียน พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายด้าน อยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับ สมกมล ถาวรกิจ (2543 : 157-158) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการประกัน คุณภาพการศึกษาของคณะครูศาสตร์ สถาบันราชภัฏ พบว่า การดำเนินงานโดยรวมและ องค์ประกอบหลัก คือ การบริหารและการจัดการ การเรียนการสอน อาจารย์และบุคลากร ทาง การศึกษาอื่น ๆ เหมาะสมระดับมาก สอดคล้องกับ แก้วเวียง วิโรจน์รัตน์ (2544 : 154-158) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและ รายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สมชัย ละครวงษ์ (2544 : 156-159) ที่ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาด้านมาตรฐานการเรียนการสอนของ โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร พบว่า การปฏิบัติงานการประกัน คุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ฉัตรชัย ต๊ะปีนตา (2545 : 187-189) ที่ได้วิจัย การเตรียมโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขต การศึกษา 6 พบว่า การดำเนินการเตรียมโรงเรียนเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวม และรายด้าน 6 ด้าน คือ การศึกษาและการเตรียมการ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน การพัฒนาและปรับปรุง และการเตรียมรับการประเมินจากหน่วยงานที่รัฐกำหนด

มีการเตรียมการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สงกรานต์ โสระสิงห์ (2545 : 115-118) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความพร้อมในการรับการประเมินภายนอกตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า โรงเรียนมีความพร้อมในการรับการประเมินภายนอกตามมาตรฐานโรงเรียนประถม โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ คุณภาพนักเรียน การบริหารโรงเรียน และการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สังคม โคตรสี่เขียว (2546 : 172-175) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายด้าน คือ การศึกษาและเตรียมการ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐาน และการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สังคม ทินาวัดน์ (2546 : 194-197) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านมาตรฐานของการบริหาร ด้านมาตรฐานของครู และด้านมาตรฐานของนักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ชูศักดิ์ ดินอาสา (2547 : 165-167) ได้ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อระดับการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า การปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการปรับแต่งวิสัยทัศน์ ด้านการจัดระบบสารสนเทศสถานศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการกำกับ ติดตามประเมิน และผลจากระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พงษ์สิน พลเรือง (2547 : 146-149) ที่ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของรัฐ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของรัฐ โดยรวมและรายด้านทั้ง 8 ด้าน คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และการผลจากระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุพาลิตร คงอินทร์ (2547 : 165-167) ที่ได้ศึกษาความพร้อมใน

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 พบว่า มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย อยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยสอดคล้องกับ สรรพศิริจันทร์ทอง (2547 : 158-162) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา เพื่อประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้อายุ 3-4 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจจะเนื่องมาจากความเหมาะสมในการเตรียมความพร้อมการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 2 ดังนี้

ประการที่หนึ่ง นโยบายที่ชัดเจน สืบเนื่องมาจากกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายให้สถานศึกษาได้มีการพัฒนาระบบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องจากการดำเนินงานตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 จนถึงปีการศึกษา 2548 โดยกำหนดให้มีการประเมินระบบประกันคุณภาพการศึกษาในรอบที่สอง ตั้งแต่ ปีการศึกษา 2549 เป็นต้นไป เพื่อเพิ่มความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาแก่สังคมมากยิ่งขึ้นจากการพัฒนาในรอบที่หนึ่ง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2549 : 46-47) สถานศึกษาจึงได้พัฒนากลยุทธ์ในการดำเนินงานประกันคุณภาพแก่บุคลากรทุกฝ่ายให้รับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนครู นักการภารโรง และโรงเรียนได้กระตุ้นนักเรียน และผู้ปกครอง ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแต่ละขั้นตอน คือ การศึกษาและเตรียมการ การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐาน และการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ที่สอดคล้องกับทิศทางแผนการพัฒนาศึกษาฉบับปัจจุบัน

ประการที่สอง นโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบนโยบายการกระจายการบริหารให้สถานศึกษานำยุทธศาสตร์ทางการพัฒนาการศึกษาด้วยการปฏิรูปใน 5 ด้าน คือ ระบบการศึกษา การเรียนรู้ ระบบบริหารและการจัดการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพการเรียนรู้ เพื่อก้าวเข้าสู่ความเลิศทางการศึกษาในปีการศึกษา 2550 ที่ส่งผลดีให้โรงเรียนมีเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนทั้งด้านผู้บริหาร ครู และนักเรียน รวมทั้งมีการติดตามและกำกับ

การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลดีต่อการเตรียมความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาตามไปด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 38-39)

ประการที่สาม ความเหมาะสมของการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ที่นำรูปแบบการดำเนินงานในรูปคณะกรรมการจากทุกฝ่าย และทุกสาระการเรียนรู้ ซึ่งเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งการสร้างแผนการสอน สื่อการสอน การสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การกำหนดขอบข่ายการใช้จ่ายงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการเรียนการสอน การบำรุงรักษาสื่อ อุปกรณ์ และอาคารสถานที่ และการจัดสภาพบรรยากาศที่ร่มรื่นและสวยงามเหมาะกับการเรียนการสอน โดยจัดบุคลากรตามความรู้ความสามารถและความสนใจ พร้อมทั้งมีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขและตรวจสอบผลการดำเนินงานประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่องประจำทุกภาคเรียนในแต่ละปีการศึกษา ที่นำไปสู่การปฏิบัติก่อให้เกิดผลดีในการดำเนินงานและเป็นไปอย่างรอบคอบ ตลอดจนที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจย่อมเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบตามมา ซึ่งทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามีความเหมาะสมเกิดขึ้นดังกล่าว (พงษ์สิน พลเรือง. 2547 : 155-156)

ประการที่สี่ ปัจจัยที่เกื้อหนุนที่เหมาะสม ได้แก่ โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถแต่ละสาขาวิชาสามารถปฏิบัติงานเร่งด่วนและงานประจำของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม มีวัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนในรูปของห้องสมุด โรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ศูนย์อินเทอร์เน็ต (Internet) ดาวเทียมผ่านทางไกลจากศูนย์การศึกษาไกลกังวลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และแหล่งวิชาการภายนอกสถานศึกษา คือ ห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน วัด ภูมิปัญญาในท้องถิ่น และห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชัยภูมิ มีงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปีการศึกษาในรูปของเงินรายหัวนักเรียน ค่าใช้สอย ค่าสาธารณูปโภค และเงินบริจาคในรูปของสมาคมผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า เงินจากการจัดงานกุศล สำหรับการดำเนินงานโครงการ/งาน/กิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ ภายใต้การทำงานของครูด้วยความมุ่งมั่น และการอำนวยความสะดวกและการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยฝ่ายบริหาร โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. 2549 : 89-91)

2. ผลการวิจัยที่พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านผู้เรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยสอดคล้องกับ แก้วเวียง วิโรจน์รัตน์ (2544 : 154-158) ที่พบว่า ฝ่ายบริหาร โรงเรียนมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สมชัย ตะครวงษ์ (2544 : 156-159) ที่พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนมีการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพศึกษาด้านมาตรฐาน การเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร มากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ฉัตรชัย ต๊ะปิ่นตา (2545 : 187-189) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 6 โดยรวมและรายด้าน มากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ สงกรานต์ ไสระสิงห์ (2545 : 115-118) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความพร้อมในการรับการประเมินภายนอกตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย มากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ คำปุ่น บุญเชิด (2546 : 184-186) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ วินัย เชมมงคลวัฒนา (2546 : 146-169) ที่พบว่า ผู้บริหารมีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดคนนทบุรี มากกว่าครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สังคม โคตรสีเขียว (2546 : 172-175) ที่พบว่า ฝ่ายบริหารโรงเรียนมีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สังคม ทินาววัฒน์ (2546 : 194-197) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ชูศักดิ์ ดินอาสา (2547 : 165-167) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

มากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ พงษ์สิน พลเรือง (2547 : 146-149) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษา ของรัฐ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ สุพาลิตร กงอินทร์ (2547 : 165-167) ที่พบว่า ฝ่ายบริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 มากกว่า ครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยสอดคล้องกับ สรรพศิริ จันทร์ทอง (2547 : 158-162) ที่พบว่า ผู้บริหารมีการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อประเมิน คุณภาพภายนอกแรกของ โรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม และรายด้านมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้อำนวยการ โรงเรียนส่วนมากศึกษาและจบสาขาการบริหาร การศึกษามีทักษะความชำนาญที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียนในระดับปริญญาตรีหรือระดับ ปริญญาโท ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการพัฒนาทั้งในแง่ทฤษฎีและการฝึก ปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาตามหลักสูตรที่ยาวนานถึง 4 ปี ในระดับปริญญาตรี หรือประมาณ 2 ปีในระดับปริญญาโท จึงได้ซึมซาบและมีความชัดเจนใน การบริหารสถานศึกษาทั้งในระดับภาพรวมและแต่ละกิจกรรมย่อย ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การเตรียม ความพร้อมด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม ด้วยการวางแผนและกำหนดเป้าหมายแนวทาง เพื่อการเตรียมความพร้อมด้วยการควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและการแทรกแซง คุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา 2) การเตรียมความพร้อมด้านผู้บริหาร ด้วยการเตรียมความพร้อมในด้านปัจจัยการจัดการศึกษาเกี่ยวกับผู้บริหารมีภาวะผู้นำและ มีความสามารถในการบริหารจัดการ สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหาร อย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา 3) การเตรียมความพร้อมด้านครู เพื่อให้ครูมีความพร้อมในด้านกระบวนการจัดการศึกษา การบริหารจัดการให้ครูมีคุณวุฒิหรือความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครู เพียงพอ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และมุ่งให้ครูจัด การเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และการเตรียมความ พร้อมด้านผู้เรียน ด้วยการเตรียมผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มีสัมมาคารวะ มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง มีวิสัยทัศน์ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. 2548 : 91-92) รวมทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีส่วนร่วมปฏิบัติกับทุกกิจกรรมหรือทุกโครงการแต่ละปีการศึกษา และยังเป็นผู้นิเทศติดตาม เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษา และนำไปสู่เป้าหมายการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษาเองและเกณฑ์คุณภาพการศึกษาระดับชาติโดยตรง ส่งผลให้ผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับรู้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาร่วมกัน เริ่มตั้งแต่มั่นที่ 1 การศึกษาและเตรียมการ ร่วมกันคัดเลือกบุคลากรทั้งภายในและภายนอก เพื่อแต่งตั้งให้เป็นคณะทำงานในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาแต่ละงาน/โครงการ มั่นที่ 2 การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษา ธรรมนูญสถานศึกษา แผนปฏิบัติการและมาตรฐานการปฏิบัติงาน มั่นที่ 3 การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ โดยมีส่วนร่วมในการทบทวนแผนงานการพัฒนาบุคลากร การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกการดำเนินงานและการนิเทศติดตามผล มั่นที่ 4 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มีส่วนร่วมในการเตรียมการตรวจสอบ การสรุปผล และการรายงานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มั่นที่ 5 การพัฒนา และการปรับปรุงมาตรฐาน มีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการจัดทำรายงาน และมั่นที่ 6 การเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ร่วมกันเตรียมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดแสดงข้อมูลและเอกสารหรือผลสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อคนในชาติทุกคนมีหน้าที่และรับผิดชอบร่วมกัน และความสำเร็จในการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากฝ่ายบริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเป็นหลัก รวมทั้งการมีส่วนร่วมของบุคลากรอื่น ๆ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ภาครัฐและเอกชน ซึ่งความร่วมมือจะต้องดำเนินไปอย่างเข้มแข็งและจริงจัง อันสอดคล้องกับทิศทางแผนการพัฒนาศึกษาฉบับปัจจุบัน โดยการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้

สถานศึกษาบริหารเองโดยอิสระร่วมกับชุมชน คือ การศึกษาให้ครอบครัวและ คีรีภูมิปัญญาไทยสู่การศึกษาของชาติ (สังคม โคตรสีเขียว. 2546 : 172-175) ส่วนครูผู้สอนส่วนใหญ่ มักได้รับมอบหมายและรับผิดชอบเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา 1-2 มาตรฐาน จากทั้งหมด 14 มาตรฐานของ สมศ หรือจากทั้งหมด 18 มาตรฐาน ตามเกณฑ์มาตรฐานของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น ครูผู้สอนจึง รับผิดชอบและได้ร่วมพัฒนาในกิจกรรมทั้งหมดค่อนข้างน้อย จากเหตุผลข้างต้นดังกล่าว จึงส่งผลให้ผู้อำนวยการ โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับงานการประกันคุณภาพ การศึกษาในรอบที่สองของ โรงเรียนมากกว่าครูผู้สอน

3. ผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในการประกันคุณภาพ การศึกษารอบที่สองโดยรวมและรายด้าน คือ ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านผู้เรียน มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางมีความพร้อม ในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองโดยรวมและรายด้านมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยสอดคล้องกับ สุพัฒน์ พรหมวัง (2542 : 150-153) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ ทับจันทร์ (2543 : 115-121) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลาง มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ สมชัย ละครวญษ์ (2544 : 156-159) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และ ขนาดกลาง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร มีการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพ การศึกษาด้านมาตรฐานการเรียนการสอนโดยรวมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ฉัตรชัย ต๊ะปิ่นดา (2545 : 187-189) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีการดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 6 มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้อง กับ ปัญญา ปรารักษ์ทอง (2545 : 115-118) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าโรงเรียน ขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าโรงเรียน ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สงกรานต์ โสระสิงห์ (2545 :

115-118) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย มีความพร้อมในการรับการประเมินภายนอกมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ คำปุ่น บุญเชิด (2546 : 184-186) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางมีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ วินัย เดชมงคล วัฒนา (2546 : 146-169) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลาง มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สังคม โคตรสีเชียว (2546 : 172-175) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก และโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง มีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สังคม ทีนาวัฒน์ (2546 : 194-197) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้าน มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ชูศักดิ์ ดินอาสา (2547 : 165-167) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลาง มีการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ พงษ์สิน พลเรือง (2547 : 146-149) ที่พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดกลาง มีการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ สุพาลิตร คงอินทร์ (2547 : 165-167) ที่พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการวิจัยสอดคล้องกับ สรรพศิริ จันทร์ทอง (2547 :

158-162) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ช่วงชั้นที่ 3-4 จังหวัดมหาสารคาม มีการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกโดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร และด้านผู้เรียน มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัจจัยเกื้อหนุนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ตามลำดับคือ สภาพเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ บุคลากร งบประมาณ และการจัดองค์กรหรือโครงสร้างการบริหารงานประกันที่เป็นระบบ และมีวิทยากรจากวิทยากรภายนอกและภายในเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมมากกว่า ที่สนับสนุนจากผลการศึกษาของ สงกรานต์ โสระสิงห์ (2546 : 145-146) ที่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีศักยภาพสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก เพราะมีบุคลากร งบประมาณ และสื่ออุปกรณ์พร้อมสำหรับการเรียนการสอนที่ส่งผลให้มีความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษาโดยสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความพร้อมมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามลำดับแต่ละด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านผู้บริหาร มีความพร้อมด้านปัจจัยการจัดการศึกษา เกี่ยวกับการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา การจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและ ความสามารถในการบริหารจัดการ และมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อ การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) มาตรฐานด้านครู มีความพร้อมด้านกระบวนการจัดการศึกษาเกี่ยวกับครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญและครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ และ 3) มาตรฐานด้านผู้เรียน มีความพร้อมด้านผลผลิตเกี่ยวกับผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และวิสัยทัศน์ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะ ในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า ความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 บางกิจกรรมยังมีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ควรร่วมกันพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

1.1 ด้านกระบวนการเตรียมความพร้อม ควรมีการนิเทศติดตามการพัฒนาคุณภาพการศึกษอย่างต่อเนื่อง มีการทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนทุกปีการศึกษาและมีการประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา

1.2 ด้านผู้บริหาร ควรมีการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม การตรวจสอบ และถ่วงดุล มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ในโรงเรียน และจัดหาสื่อการเรียนการสอน ที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

1.3 ด้านครู ควรส่งเสริมให้ครูได้สอนตรงตามวิชาเอก วิชาโทหรือความถนัด ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 ด้านผู้เรียน ควรพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดไตร่ตรอง ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้สามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม

1.5 ควรจัดโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษาภายในแก่ครูผู้สอนและโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสาเหตุและอุปสรรคต่อการเตรียมความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สองของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาโรงเรียนที่เหมาะสม

2.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ ระดับเงินเดือน ช่วงชั้นที่เปิดสอน เพศ และประสบการณ์ในการทำงานของข้าราชการครู หรือกลุ่มตัวอย่างสถานภาพอื่น ๆ เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในภาพที่กว้างขึ้น

2.3 ควรศึกษาเรื่องนี้ในระดับจังหวัดชัยภูมิ ระดับภาค และระดับประเทศ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมให้แก่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ

2.4 ควรทำการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนนำร่องปฏิรูปการศึกษา หรือสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่น เพื่อเป็นรูปแบบการพัฒนาสู่ความเป็นมาตรฐานในการบริหารงานแก่สถานศึกษาอื่นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY